СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 20. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 26-го СІЧНЯ 1949. — No. 20. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JANUARY 26, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ВІДДІЛ АВТОМОБІЛЕВОЇ ЮНІЇ ЗА ПЕНСІЮ У ВСІХ РОДАХ ПРОМИСЛУ

Дітройт, 24 січня. — Тамес Тамсон, голова відділу ч. 600 юнії автомобілевих робітників, вийшов з пляном, щоб поширити домагання старечої пенсії на всі роди промислу, а не обмежувати її до автомобілевих робітників. Цей плян вийшов на денне світло, коли автомобілева юнія почала заздалегідь переговори з підприємством Форда заки ще покінчиться контракт.

Плян завести старечу пенсію по $100 місячно запроєктував самий Форд своїм робітникам ще в 1947 р. Він хотів тоді призначити $2000,000,000 на основний пенсійний фонд, до якого мало б опісля підприємство докладати по $25,000,000 річно. В тому часі автомобілева юнія відкинула це предявлення великою більшістю при загальнім голосуванні. Юнія станула на тому становищі, що признання пенсії самим тільки підприємством Форда витворило б конкуренцію між підприємцями, яка не принесла б хісна для всіх робітників. Пізніше появилася пропозиція, щоб до ідеї пенсійного фонду приєднати всі автомобілеві підприємства і поширити право до пенсії на всіх автомобілевих робітників. Того пляну не було часу виконати і тепер Тамсон домагається в імені свого відділу, який нараховує 65,000 членів щоб Волтер Рутер, голова автомобілевої юнії, почав дбайливі старання за узагальнення старечої пенсії у всіх підприємствах. У такий спосіб робітник мав би діставати своєчасно старечу пенсію без огляду на це, в якім підприємстві він працює. — Американська прилюдна опінія в засаді вже погодилася на признання старечої пенсії, твердить Тамсон, а тепер треба ще перевести цю засаду в практику.

ВУГЛЕКОПИ ПРАЦЮЮТЬ ПО ДВА ДНІ В ТИЖНІ.

Гарисбург, Па. — Пенсилвенійська Комісія Твердого Вугілля встановила квоту для продукції вугілля на біжучий тиждень на 480,000 тон. Це значить, що для її виповнення вуглекопи будуть працювати тільки по два дні в тижні. Минулого тижня квота виносила 720,000 тон і вуглекопи були зайняті три дни. Секретар копалень заявив, що теперішня лагідна погода причиняється до зменшення запотребування вугілля і тому його не видобувають. Резерви вугілля не тільки не меншають, а ще збільшаються чим ближче до весни.

ВОЗЯТЬ ЛІТАКАМИ СІНО ДЛЯ РЯТУНКУ ВИГИБАЮЧОЇ ХУДОБИ.

Сан Франсиско. — Для вирятування худоби, яку засипали сніги на пасовиськах у стейтах Вашингтон, Ореґон, Айдаго, Невада і в північній Каліфорнії, президент Труман виасигнував $100,000. Ці фонди дали спромогу почати акції повітряне постачання сіна й іншої паші. До цього служать літаки армії типу Сі-82, які мають місткость залізничих вагонів. У стейтах, навіщених сніговіями, 2,000,000 штук худоби й овець опинилося без паші. — Окремо призначив президент $50,000 на поратунок індіян, які потерпіли внаслідок бливзарду в західних стейтах. Допомогову акцію сконцентровано на майданах: МекЧорд Філд, у стейті Вашингтон і Бейкерефілд, у Каліфорнії.

ПРИЙМАЮТЬ БУВШИХ ОФІЦИРІВ ДО АРМІЇ.

Вашингтон. — Поборова Служба оприлюднює, що вояки, які підчас війни служили як офіцири в якім небудь роді зброї, а які покінчили науку в одній з урядово признаній колегій або в університетів, можуть зголоситися до служби і бути прийнятими як лейтнанти другого ступня в армії. Під теперішню пору потрібно 400-600 других лейтнантів. Апліканти мусять виказатися, що відбули принаймні однорічну військову службу в рр. 1941-1945 і мають 21—27 літ життя.

СЕНАТСЬКА КОМІСІЯ ЗА ВІДКЛИКАННЯ ЗАКОНУ ТЕФТА.

Вашингтон. — Сенатська комісія праці під напором демократичних конгресових провідників рішила почати переслухання в справі відкликання закону Тефта-Гартлія вже впродовж біжучого тижня. Переслухання будуть покінчені до 10 лютого.

БАРКЛІ ШУКАЄ РОБОТИ.

Вашингтон. — Віцепрезидент Албен В. Барклі склав присягу як предсідник сенату, після чого він явився в повнім сенаті, подякував сенаторам за признання підчас інавгурації і заявив, що він повинен дістати якусь іншу роботу в додатку до обовязків предсідника сенату. Він пригадав, що конституція приписує йому тільки один обовязок, а це проводити сенатові підчас засідань.

ВИКОРИСТАННЯ ВОДНОЇ СИЛИ НА РІЦІ КОЛУМБІЯ.

Вашингтон.— Президент виготовив плян використання водної сили на ріці Колумбія на такий лад, як уже використана сила на ріці Тенесі. Басейн ріки Колумбії вважають за один з найбагатших у світі і він дасть спроможність побудови велетенських електрівень для стейтів над Тихим океаном. Ріка Колумбія ділить стейт Вашингтон від стейту Ореґон і впливає до Тихого океану. Її басейн обіймає не тільки стейти але й велику територію Канади.

НЕ ДАЛИ НІМЦЕВІ КОНЦЕРТУВАТИ В НЮ ЙОРКУ.

Ню Йорк. — На понеділок 24 січня був заповіджений в Карнегі Гол концерт німецького піяніста Вальтера Гізекінга, який приїхав сюди в минулу суботу літаком. Перед концертом появилися перед залею пікети з написом, що Гізекінг грав для Гітлера. Концерт відкинено. Артистові казали забратися з Америки у вівторок ранком.

Президент домагається негайного привернення закону в справі митної тарифи

Вашингтон, 24 січня. — Президент Труман особисто взяв у свої руки провід для привернення закону в справі митної тарифи, випрацьованого ще в 1934 р. Цей закон дає президентові право наладнувати митні справи з кожною країною на підставі засад ухвалених тоді конгресом. Закон увійшов в життя негайно після його ухвалення, одначе республиканська більшість змінила його в дечому в 1948 р. Президент Труман написав листа до комісії способів і засобів з домаганням привернути негайно первісний закон про тарифу, бо він причиниться до поширення миру в світі. Заки конгрес обкроїв цей закон, президент заключив умову з 22 країнами в справі знижки тарифи. В р. 1947 переведено переговори з дальшими 13 країнами для її знижки і тепер приходить час, коли можна буде заключити умову з цими країнами, а крім того відновити на три роки умову з давніми 22 країнами. У своєму листі президент переконує комісію, що знижка тарифи причиняється до виміни рільничих і промислових продуктів між різнородними державами, а така виміна спонукує людей до втримання миру. — Секретар рільництва Чарлс Ф. Бренан, вислав від себе листа до комісії з аргументом, що поширення митних умов потрібне для довготривалої внутрішньої рільничої програми.

ПЕРШЕ ГОЛОСУВАННЯ ІЗРАЇЛЯ

Тель Авів, Ізраїль, 25 січня. Сьогодні в країні Ізраїля відбудуться перші загальні вибори до Конституційної Асамблеї. В голосуванні візьме участь приблизно 400,000 осіб, чоловіків і жінок, жидів і арабів.

ІНДОНЕЗІЯ — КРАЇНА БЕЗ ЛАДУ І ЗАКОНУ

Лейк Сoксес, Н. Й., 25 січня. Посередницька Комісія Ради Безпеки повідомила з Індонезії, що голандська військова акція та викликана в її висліді індонезька партизанська війна перемінили Індонезію у вандальську країну без ладу і закону, охоплену шалом загального нищення.

ПОСТАЧАННЯ ХАРЧІВ ЛІТАКАМИ — ЗБРОЄЮ ДИПЛОМАТІЇ

Ню Йорк. — На обіді Інституту для Науки Повітроплавства в готелі Астор заявив генерал-майор Лоренс С. Кутер, що перший раз в мировій історії стратегічний повітряний транспорт став виразником американської повітряної сили, мирної сили і доцільною зброєю дипломатії. Це виявилося підчас постачання харчів і життевих продуктів до Берліна, який блокують Совети. Він обговорював подробиці цього постачання. Між ін. він сказав, що повітряним коритарем летить водночас 225 літаків впродовж 8 годин денно. Спеціяльне признання висловив генерал літакам американської маринарки. Ген. Кутер є командантом військової повітряної служби для постачання матеріялів для Берліну.

БРИТАНІЯ ЗАПЕВНИЛА ВИЗНАННЯ ІЗРАЇЛЯ

Лондон, 25 січня. Уряд Великої Британії рішив визнати де факто державу Ізраїля, що офіціяльно має бути проголошене вже завтра в парляменті. Рівночасно з тим секретар закордонних справ Бевин зложить відповідну деклярацію про широке британсько-американське порозуміння щодо замирення Середнього Сходу та щодо дальшого розвитку т.зв. недорозвинених теренів. Рішення визнати Ізраїля виніс британський уряд вже тиждень тому. Негайно після того таке саме визнання запевнила Ізраїлеві теж Франція, у залежності це від договору про належну охорону прав Франції в Палестині.

КОМУНІСТИ ПЕРЕД ВОРОТАМИ НАНКІНГУ

Нанкінг, 25 січня .(АП) — Загони передньої сторожі китайських комуністичних армій дійшли вчора на північний беріг ріки Янгце, на південному березі якої розташована ця столиця Китаю. Ріка є ще останньою перешкодою перед вступом до міста, що з острахом дожидає приходу над ріку головної маси комуністичних віськ. Через ріку напроти Нанкіну є місто Пуков, що його залишено на призволяще комуністам. Військові кола стверджують, що комуністам нічого не стоятиме на перешкоді в захопленні Пукова. Рівночасно повідомляється, що урядові війська залишають свої останні бази на північному березі Янгце. Уряд тимчасом домагається повноважностей на „лібералізацію" відносин, злагідження внімкового положення, звільнення політичних в'язнів і т.п. З інших джерел заявляють, що „особисті війська" маршала Чіянґ-Кай-шека приготовляються до боротьби „до останнього".

В. Кравченко: Советський Союз є ворогом всіх робітників

СЕНСАЦІЙНИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС В ПАРИЖІ ПРОТИ КОМУНІСТИЧНОГО ТИЖНЕВИКА

Париж, 25 січня. Вчора тут почався сенсаційний політичний процес проти місцевого комуністичного тижневика „Летр Франсе", що його заскаржив Віктор Кравченко, відомий автор книжки „Я вибрав волю", за поміщену в цьому тижневику лайку на нього. В першому дні розправи, що відбувається в сильно хороненому поліцією судовому будинку, зізнавав Віктор Кравченко. Він насамперед заявив: „Я хочу сказати всім робітникам світу, що Советський Союз є їх спільним ворогом". Кравченко, як відомо, сам прожив весь час в Совет. Союзі і йому пощастило втекти, як його приділено до советської закупочної місії до Америки. Він заявив, що він є проти Советського Союзу та проти советської тиранії, а не проти Росії. „Я люблю свою країну і свій нарід" — говорив він. Кравченко твердив, що Сталін є манекіном в руках Політбюра та що народи Советського Союзу живуть під страшним терором варварського режиму. Він в дальшому твердив, що це з наказу Москви комуністична газета у Франції намагалася обчорнити його, бо власне обчорнення є зброєю Політбюра. Оборона спровадила цілий ряд свідків зі Советського Союзу. Кравченко твердить, що вони напевно самі найрадше „вибрали б волю" та втекли б, але вони залишили за залізною заслоною закладниками свої родини, на яких тоді впала б страшна пімста большевиків. Оборонці большевицької газети запевняли, що вони докажуть, що Кравченко є „брехуном і зрадником", бо він втік зі Советського Союзу, але вони нічого не могли відповісти, як назвати провідника французьких комуністів, Моріса Тореза, що здезертерував з французької армії власне тоді, як вона стояла в затяжній боротьбі проти націстого наїзника. Торез тоді втік до Москви і тепер його комуністи називають „героєм". В дальшому зізнатимуть свідки Кравченка і оборони. Розправа продовжується.

АМЕРИКАНІЗМ ПЕРЕД ЖИДІВСТВОМ ДЛЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ЖИДІВ

Ню Йорк. — На обіді Американської Ради для Жидівства обговорювано справу приналежности жидів після створення Держави Ізраїля. Підчас дискусії забрав слово д-р Генрі Слон, емеритований предсідник Юніон Тіолоджікал Семінарі і ствердив, що „політичний сіонізм може бути небезпечно ускладнений" в американськім життї і в закордонній політиці. Після пригадки, як дійшло до створення Держави Ізраїля і як для неї працювали і ще працюють американські жиди, д-р Слон закликав: „Прошу вас, як американців, як представників великої духової спільноти, втримайте свій розум і постійте негайно за американський взірець. Ваша країна є тут, а не десь заморем". — Обід відбувся в Джордж Вашингтон Готелі, при Лексінгтон Евеню і 23 вул.

ПРЕЗИДЕНТ УЛАДИВ ГОСТИНУ ДЛЯ ДИПЛОМАТІВ

Вашингтон. — У понеділок 24 січня президент Труман улаштував гостину для дипломатів 68 країн, заступлених у Вашингтоні. Була це перша гостина після інавгурації. Вона відбулася в Домі Блер, де тепер мешкає президент заки будуть покінчені направки в Білому Домі. Підчас гостини грала оркестра маринарки.

ПРОБЛЕМИ СПІЛЬНОЇ ОБОРОНИ СКАНДИНАВІЇ

КОНФЕРЕНЦІЯ В КОПЕНГАГЕН ЗАЛИШАЄ „ВІДКРИТІ ДВЕРІ" ДО ДАЛЬШИХ НАРАД.

Копенгаґа, Данія, 25 січня. — Вчора тут закінчилися важливі наради представників трьох скандинавських країн: Норвегії, Швеції і Данії, в справі договору спільної оборони. Конференція закінчилася без конкретного результату, залишаючи „відкриті двері" до дальших нарад, які відбудуться вже в найблищу суботу в Осльо між премієрами і міністрами оборони згаданих країн. Трудність нарад лежить в противорічностях між Норвеґією й Швецією. Норвегія вперто обстоює думку необхідности побудови цілої системи скандинавської оборони у зв'язку та на базі Північно-атлантійського оборонного союзу, тоді як Швеція з такою ж впертістю обстоює думку „абсолютної невтральности" скандинавських країн та їх цілком окремого оборонного договору в рямках постанов чартеру ОД. Останнє рішення в цій справі ще залежатиме від становища Америки. Приступаючи до Північно - атлантійського оборонного союзу, Норвегія хотіла б дістати відповідну американську піддержку на розбудову своєї власної та спільної нордійської оборонної системи. Швеція, натомість, бажала б одержати таку ж американську допомогу, виключно на базі господарських зобов'язань, без будь-яких військових. Після закінчення вчорашніх нарад, премієри і міністри закордонних справ і оборони всіх трьох країн видали спільний комунікат і опісля свої окремі коментарі до нього, стверджуючи та вияснюючи трудноші, які були голосною перешкодою в досягненні кінцевого порозуміння в цій важливій для них справі.

МОСКВА І П'ЯТЬ САТЕЛІТІВ ВСТАНОВИЛИ ВЛАСНИЙ „ПЛЯН МАРШАЛА"

Москва, 25 січня. — Советський Союз та п'ять його східно - европейських сателітів повідомили про встановлення „Ради для взаємної господарської допомоги", що мала б бути рівнозначником для „пляну Маршала" і йому протиставитися. Відповідний договір підписали: Советський Союз, Болгарія, Мадярщина, Румунія, Польща і Чехословаччина. Про Югославію не згадується, отже її з цего договору виключено, зглядно вона сама собі його не бажає. Ціллю цего договору мало б бути: 1. Виміна досвіду в господарській ділянці; 2. Взаємне запевнення технічної допомоги; 3. Скріплення торгівлі сировцями, харчами і машинами. Рада відбуватиме періодично свої конференції в столицях договірних сателітів.

МАЛО ЧЕРВОНИХ НА ВІДПОВІДАЛЬНИХ ПОСТАХ В БРИТАНІЇ.

Лондон, 25 січня. — Британський премієр Клемент Етлі поінформував вчора Палату Громад про вислід чистки, що її переведено на відповідальних постах державної і оборонної служби проти комуністів і фашистів. Виявилося, що кількість цих екстремістів на державній службі була дуже мала. Вичищено лише кількадцять осіб, а деякі інші випадки ще розглядається.

ІТАЛІЙСЬКІ СТУДЕНТИ ПЛЯНУВАЛИ САБОТАЖ КОРАБЛІВ.

Рим, 25 січня. — Італійські власті безпеки повідомили про арешт сімох студентів, що плянували затопили корабель „Коломбо", призначений Советам в характері воєнного відшкодовання. Недавно вже повідомлялося про затоплення одного підводного човна, не виявляючи причин.

ПОЛІТИЧНЕ СКРІПЛЕННЯ РАДИ ПРОГРАМИ ЕВРОПЕЙСЬКОЇ ВІДБУДОВИ.

Париж, 25 січня. — Міністри закордонних справ або фінансів країн, що є членами Ради Пляну Маршала, обговорюватимуть тут 17-го лютого проблему скріплення Ради „на політичній базі". Идеться про те, щоби до Ради іменувати представників з відповідним політичним стажем. Висловлюється теж думку, щоби [illegible] премієр Поль-Генрі Спаак, залишився, зглядно став її активним головою. Вже тепер всіх представників в Раді піднесено до ранги амбасадорів.

КОНГРЕС НІМЕЦЬКОЇ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ.

Берлін, 25 січня. — Сьогодні тут в совєтській зоні починається конгрес німецьких комуністів, у висліді якого заповідаються великі персональні та політичні зміни в партії. Вважається, що в партії буде переведена з доручення Москви поголовна чистка лібералних елементів, з огляду на підготовку нової фази „холодної війни" між Заходом і Сходом. Рівночасно заповідається, що советський „політичний стратег" в Німеччині, полк. С. Тульпанов, буде відкликаний до Москви. Докищо не відомо, хто прийде на його місце.

ЛІТАКАМИ ПЕРЕВЕЗЕНО ДО БЕРЛІНА 250,000 ТОН ВУГІЛЛЯ.

Берлін, 25 січня (АП). — Командування американської авіяції повідомило, що від часу советської блокади Берліна, що почалася минулого червня, американські літаки перевезли до цього міста 250,000 тон вугілля. Це найбільше досягнення в історії транспортової авіяції.

НІМЦІ ПЛЯНУЮТЬ ТРАНСПОРТ СПЕЦІЯЛІСТІВ З БЕРЛІНА НА ЗАХІД.

Берлін, 25 січня. — Німецьке управління західних секторів Берліна обмірковує можливість перенесення цілого ряду вишколених робітників з Берліна в західні зони Німеччини. Діло в тому, що з огляду на советську блокаду міста, в західних секторах припинено цілий ряд промислових підприємств, а звільнені з праці робітники змушені силою обставин шукати затруднення в советському секторі.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597 –7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПЕРЕСТОРОГА ПАТЕРСОНА НА ЧАСІ

Маємо в Америці ще досі деяких американців з багатої кляси і на визначних становищах, що постійно відчувають потребу забирати слово на вічах і в пресі, щоб боронити Совети. Тих людей тепер щораз менше. Навіть ті, що залишились, при нових совєтсько-американських конфліктах уже не спихають усю вину на Злучені Держави, як це бувало в минулого, але беруть „фіфті-фіфті", приписуючи обидвом рівну вину. Та й цей „поступ" має далі на цілі ослабити акцію проти большевицької агресії та тиранії. Так розуміємо голос Корліс Ламонта, лектора на Колюмбійськім Університеті, в справі співпраці між Злученими Державами і Совєтським Союзом, поміщений в недільному числі часопису Ню Йорк Таймс. Ламонт, беручись підтримувати совєтську „мирову офензиву", вмовляє в американців, що „правда така, що Совєтська Росія, так, як і Злучені Держави, є мішаниною добра і зла", ніби одне й те саме. Тому добре, що в цей день теж заговорив на цю тему в Карнеґі Гол Роберт П. Патерсон, бувший секретар війни, а тепер президент установи, відомої під назвою „Фрідом Гавз".

Патерсон перестеріг американський нарід перед новою совєтською „мировою офензивою", яку розголошують совєтські аґенти та сателіти. Він дораджував приятелям демократії стерегтися перед дарунками, що їх приносять совєтські емісарі, а які мають ослабити збросння демократій та підготовку на всякий ґрізний випадок. Патерсон виявив свою радість, що президент Труман у своїй інавґураційній промові виступив ясно й одверто проти комунізму і заповів, що Злучені Держави посилять оборонну акцію та далі допомагатимуть свободолюбним народам творити федерацію вільних націй. Та Патерсон ще додав, що до цеї федерації „ми повинні з радістю прийняти в недалекій будуччині народи країн, що тепер у ярмі Совєтів".

Думаємо, що становище Патерсона є зовсім правильне. Він сам був свідком і учасником довголітньої американської угодовости у відношенні до Совєтів і добре знає, до чого це довело. Він теж визнається добре і на кремлівському хитрунстві. Бо яка ж тут можлива співпраця з Совєтами? Московська „Правда" розписується про „Століття Лєніна" і лає Америку якраз тоді, коли совєтські аґенти повели в різних країнах поза Совєтами „мирову офензиву", покликуючись на Лєніна, ніби він не був проти співпраці між Совєтами і капіталістичними державами, вважаючи, що вони можуть існувати в мирі й спокою. В Москві продовжується отже далі атаки на „капіталістичні" Злучені Держави як найгірше лихо, згідно з правдивою наукою Лєніна, яка каже, що є не до подумання існування побіч себе Совєтів з імперіялістичними та капіталістичними дрежавами. В Москві говорить Поспєлов на приказ Кремля проти Злучених Держав, а в Вашинґтоні, на цей самий приказ, пише Ізаков у примиренім тоні про можливости та потребу американсько - совєтської співпраці. Знову комуністичний „Дейлі Воркер" запевняє, що Сталін нічого собі так дуже не бажає, як миру і співпраці зо Злученими Державами. В цій атмосфері Ламонт уже посилав би місію до Сталіна, але такі як Патерсон перестерігають Америку перед новим „апізерством". Думаємо, що тим разом Вашинґтон не уступить і не дасться зловити на вудку кремлівських крутіїв.

Ґльобальний економічний плян

Інавґураційна промова президента Трумана дала багато до думання американським бизнесменам, бо президент обняв цею промовою цілий світ не тільки в розумінню, що треба завести всюди політичну свободу, але теж і матеріяльний добробут. Якби не розуміти президента, то одно певне, що тут мається до діла з цілковитою зміною американської політики.

Американці таки вірили, що їм вистачає їхня країна та що вони можуть обійтись без світа і добре та щасливо жити. Вправді вони помагали іншим визволитись з ярма і закріпляти демократію в світі, але це не означало залежности Америки від світу, а радше світу від Америки.

В цьому напрямі йшла вже від довгого часу ревізія поглядів, але вона оберталась головно біля питання „ізоляції". Одначе президент Труман пішов тепер куди дальше, виходячи з такого становища, що світова сучасна ситуація така, що „або потопимось, або будемо разом плисти". Значить, що потопляться, або пливатимуть політична і економічна свобода та рівність в цілому світі, або ніде.

Цілком слушно побоюються, що хоч Злучені Держави сильні й багаті, але таки цілого світу не врятують. Економісти та фінансісти вже розчовпують цю справу, але ще не говорять про остаточні висновки, бо ждуть, аж президент Труман зачне предкладати конкретні пляни. Проте вже з інавґураційної промови можна було пізнати, що тут не йдеться про допомогу тільки матеріяльними добрами, бо їх би цілком певно годі було настачити, але теж і про що інше. Отже йдеться тут — і то в першу чергу — про американську технічну досконалість, про наукові та технічні здобутки, що повинні піти на услуги цілому світові, зокрема тим країнам, що не є економічно розвинені. Далі йдеться і про те, що в змаганні з Совєтами Америка повинна класти меншу вагу на словну пропаґанду, на слова й гарні обіцянки, а зате помагати народам і країнам позитивно й так виявляти, який лад є кращий, чия ідеологія вартніша й сильніша.

Дуже важне теж і те, що президент Труман запевнив народи, що Америка не буде тепер непідготованою на випадок нового воєнного конфлікту, як вона була нею в часі японськодо нападу на Перл Гарбор. Злучені Держави уже тепер зброяться і мають приготований економічний та фінансовий апарат на випадок вибуху збройного конфлікту. Той апарат буде пущений в рух у тій самій хвилині, коли зачнеться збройний конфлікт. Це навіть не є ніякою тайною. Про це говорив одверто президент Труман на те, щоб ніякий нарід не давав себе залякувати совєтською пропаґандою, що заповідає вже тепер певну перемогу Совєтів на випадок війни.

Предки московського большевизму

II.

В добі „першої пятирічки", яку почав Сталін 1929 року, вийшов роман російського письменника Олексія Толстого про царя Петра І. (1689-1725). В тому романі автор хотів оправдати Сталінову „індустріялізацію та колективізацію" прикладом царя Петра, що безоглядно — жорстоко „прорубав вікно до Европи" для московського царства.

Історики Московщини знають, що реформи царя Петра І. мали головне завдання: зробити Московщину могутньою военною державою для опанування своїх близьких і дальших сусідів. Цар Петро І. воював з турками, з шведами, з Саксонією, з Польщею, вмішувався своїми інтриґами в справи всіх европейських держав.

Для війни потрібні гроші. Цар Петро стягав немилосердно податки з населення Московщини всяким способом. Московська деспотична влада вимагала безумовного послуху від царських підданих. Московська шляхта, закріпачена царем на військову службу, мала одначе необмежену владу над своїми кріпаками — селянами.

Абсолютна влада не виховує незалежних характерів: їй потрібні сліпі виконавці царської волі. Цар Петро хотів, щоб його урядники не крали державних грошей і не брали хабарів. Але як виявити ці беззаконства, коли не дозволялася опозиція і критика влади? Петро І. рішив викривати фінансові непорядки через своїх спеціяльних аґентів — „фіскалів". Ці „фіскали" наповнили Московщину своїми шпіонами. Щоб їх заохотити до „праці", оголошено, що навіть фалшиві доноси не будуть карані. Доносителеві давали майно і звання його жертви. Але це мало помагало. Дійшло до того, що сам начальник „фіскалів" („Обер-фіскаль") Нестеров прокрався і був покараний смертю. Один із вельмож царя Петра князь Долгорукий сказав йому:

„Нарешті ви не будете мати ніяких підданих, бо ми всі крадемо"... Також на свою поліцийну аґентуру за кордоном цар Петро І. витратив величезні суми державних грошей.

Як цар Петро здобував гроші для державного скарбу? Це були незносні податки: шинки, млини, шапки, чоботи, приватні заробітки, шкіра, купальні, димарі, дрова, м'ясо, кавуни, огірки, човни, бороди, вінчання і навіть народження — все це було оподатковане.

Тягарі царської военної машини лягали на всі стани, але найдужче вони давили селян. Якщо раніше селянин на Московщині мав право на свою землю, то за царя Петра селянська власність переходить у руки пана, і він міг робити з нею та з особою селянина, що хотів.

Цар Петро хотів як і Сталін, „догнати і перегнати Европу". Але ця „европеїзація" була тільки поверховна і торкнулася тільки тоненької горішньої верстви московського суспільства — шляхти. В підручниках „доброго тону", що їх видав Петро І. для своїх підданих, він, хотів навчити московців чемности: щоб вони не плювали на підлогу, не довбали в носі, не втирали уст рукою, не облизували пальців, не розмовляли з повним ротом і т. д. Але ця „европеїзація" була проведена кнутом і не могла лишити доброго сліду. Її прямо зненавиджено й тому широка маса на Московщині лишилася аж до нашого часу в своїй примітивній грубости і неотесаности.

Ленін і Сталін захотіли „цивілізувати" Московщину револьвером і скорострілом, але й вони не могли зробити ніякого чуда, навпаки: посунули Росію значно назад, бо винищили велике число европеїзованої інтеліґенції.

Цар Петро І був поклонником західно-европейської техніки. Але вся політична система лишилася і після його реформи на старих основах східного деспотизму. Наші представники, що вийшли з гетьманом Іваном Мазепою на еміґрацію після Полтавського бою 1709 року, влучну дали характеристику для московського державного ладу: „Сік вольо, сік юбео" (Так я хочу, так наказую).

На царем Петром не було ніяких законів, що могли б обмежувати його владу. Він покарав смертю свого сина і рішив, що сам призначить наслідника трону. Він вміщався в церковні справи, скасував патріярхат і підкорив церкву світській владі. Він, не согірше совєтських комсомольців, глузував і глумився над церковними обрядами християнської церкви: одягнений в церковні ризи, разом із своїми п'яними товаришами, їздив по вулицях Москви в санях, запряжених свиньми, медведями і козами.

Цар Петро велів копати канали і нові міста, буквально на людських кістках (Петерсбурґ).

У всіх цих „реформах" бачимо первовзір Сталінових „п'ятирічок". Навіть ідея „колгоспів" не була чужа цареві Петрові: так, він надумав завести ліпшу породу овець у своїй державі й накупив „шпанської" породи овець в Европі та доручив доглядати ті вівці селянам на спілку. Українські селяни навідруб відмовилися від цього, бо це для них було „незвикле діло" (М. Судієнко. Матеріалы до отечественной исторії, 1859 року, Київ).

Наведені факти з життя царя Петра І. показують нам „большевика на троні". Непошана до закону, до права, до моралі, до віри, безоглядна жорстокість, зневага до людини і нищення мільйонів задля примхи володаря — все це спільне для царя Петра і теперішніх большевиків. Навіть демаґогія в закордонній політиці одного стилю — у большевиків і у царя Петра: Сталін, покоряючи народи і країни, хвалиться, що їх „визволяє". Цар Петро писав до пригноблених і стероризованих його посіпаками українців, що такої свободи, якої заживає „малоросійський народ" під його владою, нема „ніде під сонцем"...

С. М.

400,000 стипендій для студентів

Повища цифра повинна зацікавити в першу чергу батьків, які не мають вистачальних фондів, щоби дати своїм дітям університетську освіту. Вона теж мусить звернути на себе увагу кожного хто інтересується піднесенням загальної освіти не тільки в Америці, але й по цілому світі.

Три дні (9—12 січня) радили на важливім зїзді в готелю Комодор у Ню Йорку 800 президентів, деканів і професорів університетів, колеґій над різними практичними справами, які відносяться до поширення високої освіти, одначе завжди вертали вони до питання, чи федеральний уряд має давати підтримку студентам на високі — університетські — студії. Дискусія оберталася довкруги звіту Президентської Комісії для Високої Освіти, на чолі якої стоїть д-р Джордж Зук, предсідник Американської Виховної Ради. Ця комісія прийшла з внеском, щоб федеральний уряд установив 300,000 стипендій коштом $120,000,000 вже на скарбовий рік 1948-1949. В кожнім наступнім році аж до шкільного року 1952-53 число стипендій („скалершип") малоб бути збільшене. Крім того уряд мав би встановити 10,000 підмог („феловшип"). коштом $15,000,000 в біжучім році, $20,000,000 в найближчім, а $30,000 в наступнім році для таких студентів, які покінчать студії, а хочуть дальше присвятитися науці в якімсь спеціяльнім напрямку. Ще ніколи й ніхто в Америці не вийшов з такою велетенською програмою допомоги для студіюючої молоді, як це ствердив колишній предсідник Американської Виховної Ради, д-р Кенет І Бравн і наступний предсідник, д-р Винсент Дж. Флин.

У дискусії далися чути голоси, що нерозбірчиве признання стипендій буде шкідливе для вищої науки. Д-р Едвард А. Фицпатрик, президент Мавнт Мері Каледжу з Милвокі, висловив погляд, що в такім проекті міститься спроба зробити високу освіту прилюдною зі шкодою для справжньої науки. Він обстоював погляд, щоб давати стипендії тільки дуже спосібним студентам і так розвивати таланти.

Інші учасники видвигнули закид, що не кількість, а якість високоосвічених людей є важним для нації і що якість не треба посвячувати для кількости.

Ці закиди найшли прихильників серед учасників конференції і під їх впливом перейшла резолюція з домаганням, щоб федеральний уряд при роздаванні стипендій звернув увагу на небезпеку, яка грозить для високої освіти, коли вищу науку посвятиться для поширення вищої освіти серід великої кількости студентів.

Не зважаючи на таку опозицію багато учасників станули в обороні встановлення великого числа стипендій, щоб дати нагоду для університетських студій спосібнішим студендам, одначе із збереженням незалежности, американських каледжів. Ця клявзуля мала б запобігти небезпеці, що федеральний уряд, нада-

(Докінчення на стор. 3-тій)

УЛАС САМЧУК

СОНЦЕ З ЗАХОДУ

РОМАН.

12)

У вагоні шуміло, мов у лісі. Вилітали слова і сміх. Поїзд все те несе з собою понад Тисою, проти вітру у сиру поніч. Іскри, мов золотий сніг, сиплються перед вікнами, падають у чорному і там у чорному никнуть. Мов спиці колеса, миґають стовпи телеграфу...

Кримський горить таким огнем, якого вже давно не чув у серці. Він повний. Страшні образи бентежать гарячу уяву. Хоче все сказати і то зараз, кидає гострі погляди на всі боки, бачить профіль Ольги. Слова гуцулів оп'яняють його більше, ніж випите. Так би їхав з ними і не хотів би рвати їзди, а побіч хай би була ця ось дівчина з очима, мов ніч.

Поїзд злагіднив біг і зупинився. — Буштино; — пролунало за вікнами слово. — Бувайте здорові, гуцули! — крикнула Ольга.

— Слава Україні! — гукнули хором. — Сервус!

Кримський зніс Ольгу. Йшли вогким товченим переґаром дерев'яного вугілля, здали в гурті свої квитки і вийшли на вулицю. Під чорним небом горіло гострими точками село. Вулицею аж до звороту стояли стовпи електричного світла. По бетоні цокотіли кроки багатьох ніг. Люди йшли у кожухах і ґунях, малі і великі, жінки і дівчата. Кримський йшов, куди його вела Ольга. Писані крейдою тризуби оздоблюють дошки парканів. Збоку мала, тісна, мов щілина, вуличка, і туди повертають всі. Більший двоповерховий будинок освітлений знизу до верху. Щось там діється... Ольга повела Кримського туди.

О! Це школа. Це заля в школі. Люди не сидять, а стоять, мов цвяшки, один біля одного. Голови, мов спілий мак. Сцена оздоблена довгими і широкими жовтими і синіми стягами, а посередині шитий золотом широкий і незграбний хвилястий тризуб на синій вереті. Все туго мовчить. На сцені стоїть Панас Кальчук і говорить. Кримський також німіє, і йому здається, що Ольга увела його до якогось нового сну. Браво! — хочеться йому крикнути. Кальчук говорить, щось про величність нашої землі, за гори, за степи, за Дніпро і Кубань. Від Тиси, до Кубані шугають його слова, а голови все те слухають — багато їх, а очі дивляться, мов зорі неба, звисока на ті простори. „Ми, люди добрі, тут не самі у нашій Карпатській Україні. За нами там сорок п'ять більйонів українських людей. Мадяри нам нічого не зможуть вдіяти". Люди всі, один біля одного, як мак спілий, як вибране зерно кукурудзи. І коли Кальчук закінчив: — Хай живе наш народ, там, і тут, і по всій землі! — всі гукнули одним звуком, вирваним з одного серця.

По хвилині Кальчук пручався в обіймах Кримського, а Ольга міцно тиснула його гарячу долоню. — Де ти тут взявся? — майже кричав Кримський. Навкруги товпились молоді хлопці місцевої Січі. Кальчук відповідав направо й наліво. Він ще весь червоний, і, здається, у ньому ще клекочуть слова. У вузькі двері всисаються голови і там поволі кануть, мов вода з бочки.

У шкільній залі накриті столи. Горить світло, і стоять квіти. На стіні плякат. Та сама на троні жінка і ті самі хлопці в мазепинках з піднесеними руками. Над тим великий напис: „Слава Україні!". Кальчук сидить на головному місці, а перед ним наповнена вином чара. Кримський зовсім несподівано опинився також тут. Він не може більше втерпіти. Він бере свій келех, підносить його і проголошує: — Січовики Буштинці! Ваша Тиса тече до Чорного моря! Хай її вода несе наші бажання до берегів Криму. І зілються всі душі і всі серця людей наших, як зливаються води Дніпра, Тиси й Кубані. Во ім'я Отця, Сина і Святого Духа!

Багато голосів покрили його слова. Шуміло навкруги це колосся молоде, лились слова і вино. Все перейшло знов у пісню. „А ми тую червону калину піднімемо, а ми нашу славну Україну, — гей-гей! розвеселемо!". Ольга таки вже пила. — Бачте, казала вона. Чи ж ми не на танці! — Кримський на це шумів: — Звели мене! Ви! Чекайте! І я вас подбаю звести... Д думав, ви хочете до Січової Гостинниці. — Ольга сміялась на ціле горло. Вона вже п'яна. Кримський також п'яний. Стільки випито слів, вина і почуття. Так дуже багато вилито. Такі всі піднесені, і воістину нема порожніх. Всі один в один і справді в тон разом. Справжній хор почуття. — Я вас, Ольго, кохаю! — шептав їй на саме вухо Кримський. Вона чула його гаряче дихання і реготала з переповненого серця. — Я вас кохаю... Я вас озолочу золотом, обсиплю вас щастям. Не дивіться на мене, як на п'яного. Дивіться на мене, як на повінь, що розлилася з берегів. Чуйте, що кажу!.. Що можу зробити, щоб довести мою любов?

— Вашу любов не треба доводити, — каже Ольга.

— Хочу, щоб ви її чули... Вона співає, мов хор.

— Будьте тільки її диригентом. І коли з того буде опера, я подарую вам вінок.

— Це вже є, — вголос викрикнув Кримський. Навкруги співали, і ці слова так само зникали, як краплина у морі. Ольга і співала, і слухала, і сама говорила. Інколи вона зверталася до Кальчука, що сидів мовчки, здається, байдужий. Його очі вкриті поволокою втоми. Часом кидала йому суху квітку, безсмертника. Ловив її і підносив до уст. Її очі повні тим чаром, що має тільки жінка, коли вона чиста, проста і коли вона не знає, в чому саме її соковита принада. В душі чи в тілі...

(Дальше буде).

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

В РІЧНИЦЮ КРУТ

ВІДОЗВА УКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ ГРОМАДИ В НЮ ЙОРКУ

Дня 29-го січня український нарід згадуватиме одну з найбільш трагічних і рівночасно героїчних дат своєї бурхливої і багатої в такі події історії.

В цьому бо дні точно 31 років тому, дня 29-го січня 1918-го року в місті **Крути,** на залізничому шляху Київ-Конотоп, згинув геройчною смертю в боротьбі за волю своєї вітчизни курінь Січових Стрільців, зложений зі студентів київських високих і середніх шкіл. Триста найкращого цвіту українського народу віддали своє молоде життя в обороні древної столиці тількищо проголошеної тоді вільної Української Народної Республіки, на яку хмарою сунули з півночі червоні орди матросів Муравйова. Своїми молодими грудьми вони намагались захистити матір городів українських — Київ, до якого ворог мів вступити тільки по їх трупах.

Вони сповнили наймудріший чин життя, хоча їх називали безумними.

Вони виявили найбільшу зрілість, хоча були ще майже дітьми.

Вони записали одну з найславніших сторінок української історії, хоча одну з найкоротших.

Вони стали безсмертними, хоча вмерли.

Бо вони своїм чином і своєю смертю створили леґенду найвищої посвяти і геройзму, яка зроджує щораз більші і сильніші лави нових лицарів і героїв в боротьбі за ту саму ідею, за яку вони склали свої голови під Крутами. Вони створили леґенду Українських Термопілів, що правитиме за приклад поколінням.

Річниця Крутянських Героїв — це свято насамперед української молоді. В день кожного 29-го січня, де тільки на це дозволяли обставини, українська молодь словом і ділом вшановувала пам'ять своїх поляглих під Крутами другів-героїв. Крім зовнішних святкувань, вона в цей день добровільно накладала на себе піст, а заощаджені в той спосіб гроші віддавала на патріотичні цілі.

Нав'язуючи до цеї шляхетної традиції, Українська Студентська Громада в Ню Йорку закликає всю американсько-українську молодь, зокрема з-поміж новоприбулих нових імігрантів, відзначити цьогорічне Свято Крут відповідно до існуючих місцевих обставин і можливостей.

Рівночасно закликається все наше громадянство, щоби в цей день згадало поляглих студентів-героїв під Крутами виявом окремого піклування до тих їх спадкоємців, що сьогодні живуть і трудяться, аби в слушний час піти їхніми слідами і здобути волю Україні, або вмерти в боротьбі за неї.

Свято Крут — це свято українського студентства.

Ми гідно вшануємо цю річницю, як зложимо свою жертву на допомогу українським студентам.

Аби було кому здійснити ідею, за яку вмерли герої під Крутами.

За Українську Студентську Громаду в Ню Йорку

33 EAST 7th ST., NEW YORK, N. Y.

Осип Шандра, голова.
Віра Савойка, секретар.

400,000 стипендій для студентів

(Докінчення зі стор. 2-гої).

ючи стипендії, схоче мати вплив на ведення науки в університетах та каледжах.

Після всесторонної дискусії учасники схвалили резолюцію з одобренням звіту й цілей Президентської Комісії Високої Освіти і підтримкою для її предявлення, щоб установити федеральні стипендії й допомоги („скалеріпип енд феловшип"), одначе під засторогою, що „буде втриманий науковий рівень". Кінцевий вислід голосування виказав, що учасники підтримують цю програму одноголосно.

За обчисленням знавців повне число стипендій досягне цифри 400,000, а річний кошт їх буде виносити $200,000,000. Мінімальна стипендія буде $500 річно, а першого року федеральний уряд додасть з бюджетових фондів $50,000,000. Тому, що наука триватиме пересічно 4 роки, то щойно в четвертому році загальні видатки на стипендії дійдуть до $200,000,000 і втримаються на цій висоті в майбутньому.

Підчас дебати підносилися голоси, що від стипендій не можуть бути виключені ніґри, ані студенти, що належать до групи якоїсь меншини. Під „меншинами" треба розуміти дітей, уроджених з імігрантів. Теж появилося домагання, щоб признати американські стипендії німецьким студентам, які приїздять до Злучених Держав з-під американської окупації в Німеччині.

Після одобрення програми наділювання стипендіями студентів, які покінчать середні школи („гайскул"), треба надіятися, що конгресові комісії будуть мати на цю справу готовий погляд науковців, коли засада приділу федеральних фондів на підмогу шкіл прийде під дискусію, як законопроект. Коли перейде відповідний закон в конгресі, будуть теж встановлені умови, на яких стипендії можуть бути надані студіюючій молоді. З дотеперішньої практики в Сиɪті Каледж оф Ню Йорк звісно, що в цій школі є деяка кількість стейтових стипендій призначена для найліпших учнів, що покінчать середні школи. У практиці це виходить так, що каледж приймає ліпших студентів даром і вони не платять оплати за науку, як це буває в кожній високій школі - колеґії чи університеті.

Можна передбачувати, що на такий самий лад будуть розділені стипендії з федеральних фондів по різних колегіях та університетах по всіх стейтах. Стипендії на справжні наукові цілі („феловшип") дає звичайно сама школа таким студентам, які покінчать науку з найвищим успіхом.

Українські батьки, які дбають про вищу науку для своїх дітей, мають знамениту нагоду покористуватися великими федеральними фондами. Треба тільки заздалегідь подумати про належну підготову своїх дітей до такої нагоди.

НЕСТОР ГОРОДОВЕНКО В КАНАДІ

Як уже повідомлено, два тижні тому прибув на постійний побут до Канади талановитий мистецький керівник та дириґент, проф. Нестор Городовенко зі своєю дружиною.

Широким колам населення України, Нестор Городовенко, відомий як довголітний художній керівник і дириґент знаменитої капелі „Думка", а серед останньої української еміґрації та чужинецького світу, як творець капелі „Україна". Його капеля „Думка" в галузі репрезентації української народньої пісні, зробила велику роботу. Нестор Городовенко разом із своєю капелею „Думка" пройшов довгий шлях підсовєтського життя, повязаного зі своєрідною совєтською експеріментацією на культурно-ідеологічниму фронті. — Високообразований, з кольосальною музичною культурою, він ввесь час невтомно працював над популяризацією української народної пісні. В 1929 р. „Думка" робить подорож закордон, щоб демонструвати українське хорове мистецтво. Її виступи мали винятковий успіх у закордонного слухача.

Хвилі останньої війни кинули проф. Нестора, як і тисячі інших обездолених українців, на еміґрацію, спочатку на західно-українські землі, а потім до Німеччини, де він продовжував свою творчу роботу. Овочем його невпинної творчості в важких умовах „скитання була хорова капеля „Україна", яка гідно репрезентувала укр. пісню в укр. середовищах, а також перед чужинцями і не тільки перед масовим слухачем й представниками культури й мистецтва „Україна" була найулюбленішим мистецьким твором української еміґрації, а серед тих чужинців, що її слухали, здобувала загальне признання і високу оцінку. В їх памятних записах можна найти слідуюче: „Часто я дивлюсь на обличчя вашої авдиторії, коли ви співаєте і думаю, яким я був би гордим на вашому місці, коли б міг так як ви викликати блиск в очах та надавати очам виразу такого миру".

Важкі умови, в яких опинилась українська еміґрація в Німеччині, та власні переконання Нестора Городовенка, що украйнське мистецтво в теперішній ситуації може спокійно розвиватись тільки за морем, на вільній американській землі, дали йому поштовх до рішення виїхати в Канаду.

Треба вірити, що при допомозі місцевих українських організацій Нестор Городовенко в короткому часі матиме й на канадійській землі капелю „Україна", основним завданням якої було б репрезентувати українську пісню перед чужим світом. Хай дасть вона чужинцям мижливість ще краще зрозуміти український нарід і полюбити його.

Бажаємо проф. Н. Городовенкові успіху в його роботі на новоприбраній батьківщині.

К. Пивоварчук,
Монтреал, Кве.

ВІДКРИТТЯ БАНКУ ПОБИВАЄ РЕКОРД.

Ню Йорк. — Впродовж дванадцяти годин після відкриття бюра Юніон Сквер Сейвинґс Банку, приміщеного під ч. 245 1-ша Евеню в Ню Йорку в дні 7. січня б. р., започатковано 2,706 щадничих конт на суму $722,129.96. Того дня понад 6,000 дорослих людей і 3,000 дітей відвідали цей банк. Президент банку Р. Г. Вравнел ствердив на підставі таких вислідів, що в околиці Стуйвезант Тавн заходить потреба втримування щадничого банку для обслуги населення. Він ствердив, що навіть у загальній висоті грошей, складених на ощадність в дні відкриття, побито всі рекорди в того роду депозитах в філії щадничого банку в метрополітальній окрузі міста. (oг.)

Президент Р. Г. Вравнел і Арістедіс Ґеліс, з Іст 16 вулиці в Ню Йорку, підчас відкриття Стуйвезант філії банку Юніон Сквер Сейвинґс Банк. Ґеліс це пенсіонований голяр. Він започаткував своє щадниче конто того дня.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

Жертви, надіслані на цю ціль, як теж добровільну доплату до передплати „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням в цій рубриці.

Ліста: ч. 1.

Відділ:		Жертва:	Відділ:		Жертва:
	John Zazulak	$10.00	208	Кость Корніцький	2.00
	Михайло Фалінський	2.00	216	Anna Stefaniuk	2.00
	Mike Machnorec	2.00	237	Іван Кулиняк	2.00
	Nicholas Michnick	2.00	237	John Luczak	2.00
	John Opanowich	2.00	298	Д. Козак	2.00
	Peter Buley	1.00	304	Nicholas Hnatyk	2.00
13	John Lahuniak	3.00	304	Stephen Zawisky	1.00
20	Пилип Стефанський	2.00	370	Wolodymyr Brezicky	2.00
28	Nicholas Bobyock	2.00	388	Ефемія Воловняк	2.00
45	Іван Шманда	2.00	388	Григорій Лебіщак	2.00
96	Стефан Гриб	5.00	388	Михайло Тершавський	2.00
113	Nestor Corchock	2.00	388	Микола Найда	2.00
120	Ілько Кобаль	2.00	388	Василь Паньків	2.00
143	Theodore Szawaliuk	2.00	388	Йосиф Макух	1.00
156	Ілія Мусял	2.00	388	Йосиф Петрик	1.00
162	Микола Поточняк	2.00	388	Юлія Думен	1.00
170	Василь Томчук	2.00	388	Семен Мештурак	1.00
204	Thomas Csorp	5.00	388	Іван Лашак	1.00
204	Михайло Бурава	2.00	406	Sergy Kiselowsky	2.00

СТУДІЇ ЗЛОДІЙСЬКОЇ МОВИ

З нагоди інавгурації президента Трумана нюйорська поліція вислала до Вашингтону 12 знавців злодійського діла, головно кишенкового злодійства. Мабуть з цієї нагоди подали газети вісті про студії злодійської мови із спеціяльним відмічениям жаргону кишенкових злодіїв.

Американське Товариство Діялектів, яке віддилом Товариства Модерних Мов Америки рішило видати словник діялектів, до яких належить теж і злодійський діялект. Для злаждення цього діялекДейвида В. Морера, професору запросило товариство д-ра мови й літератури університету Луївил.

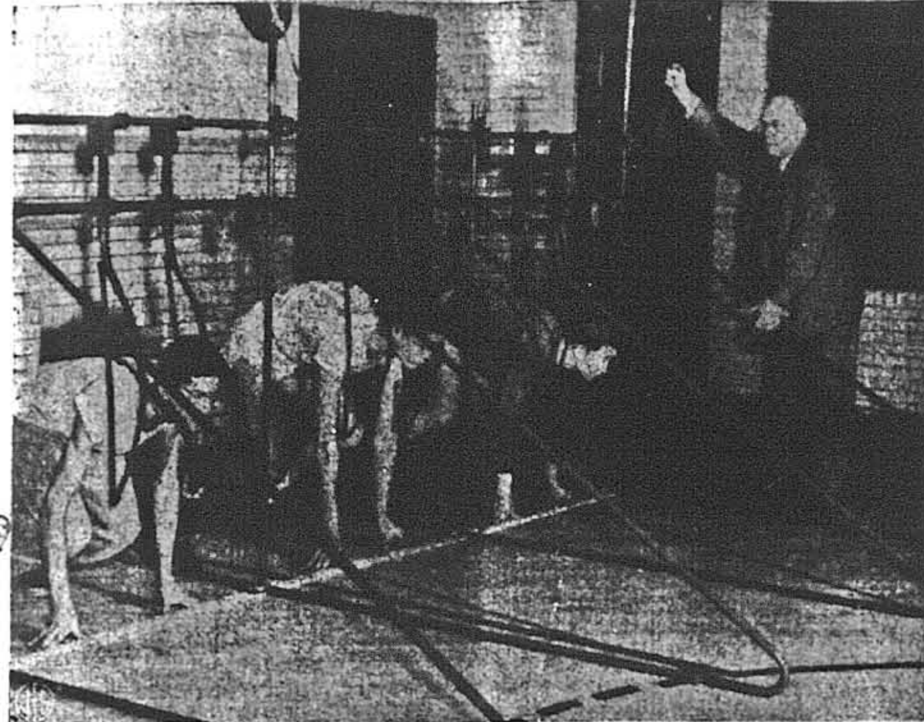
Завдяки йому американський світ довідується багато про ділянки, з яких складається злодійська „професія". З кінцем 1948 р. він заключив знайомство з одним кримінальником, який перебуває в Ню йорку під прибраним імям „Мартин" і свобідно обертається між людьми. Спеціяльністю Мартина є кишенкове злодійство і він ним гордиться. Каже напр., що кишенкове злодійство не є таке підле, як дехто собі уявляє. Воно розпадається на чотири ступні і кожний ступінь має свою назву. Саме тому д-р Морер заінтересувався кишенковим злодійством і таким фахівцем, як Мартин, щоб від нього вивчити злодійський жаргон-діялект.

Ричард К. Винслов, репортер щоденника Ню Йорк Геральд-Трибюн, заінтересувався оповіданням д-ра Морера не так тому, що він знавець злодійських діялектів, як самою професією кишенкового злодійства, з яким він зазнайомлений через Мартина. Мартин з погордою висловлюється про „четвертого ступня" кишеньковців, яких він називає подлими і „низькими", бо вони лакомляться на якунебудь добичу. Мартин самий належить до „майстрів" - кишеньковців, які мусять працювати не тільки завзято, але й уміло. Майстри-кишеньковці не обкрадають бідних людей ані не калічать нікого. Вони роблять усе делікатно, а навіть оплачуються добре поліції для „особистого безпеченства". Загалом, каже Мартин, жадна кишеня людини не є безпечна перед кишеньковим злодієм, за виїмком такої, яка находиться в штанах, замкнених у куфрі і залишених вдома.

Щоб написати повну історію кишенькового злодійства, треба окремих студій, а це не є ціллю д-ра Морера. Він, правда, інтересується такими типами, як Мартин, одначе твердить, що це не є романтика, а важка праця. Можливе, що не менше важка ніж „праця" самого кошеньковця, який теж не вважає своєї професії романтичною. Бо хоч він чваниться безпекою від поліції, то всетаки самі такі поліцаї не є безпечні перед оком влади, яка має теж і сумлінних урядовців і сторожів прилюдного ладу.

КРУТЯНСЬКИЙ ВЕЧІР СТУДЕНТІВ В НЮ ЙОРКУ

Українська Студентська Громада в Ню Йорку заповіла на суботу, 29-го січня в домівці Демократичного Клюбу при 59 Ст. Маркс Плейс, Крутянські Святочні Сходини з відповідною програмою. Сходини почнуться в год. 8-ій ввечорі і їх ціллю є вшанувати річницю геройчного бою Студентського Куріня Січових Стрільців під Крутами 30 років тому в обороні України перед більшевицькою навалою. На своєму вечорі втуденти радо привітають гостей з-поміж громадянства.

АВТОМАТИЧНЕ СТАРТУВАННЯ.—Таке введено вже давно на кінських перегонах. Тепер зачинають вживати автоматичного стартування вже при чоловічих перегонах, як це бачимо на картині. Фальшиве стартування вже тим самим виключене. Початок зроблено в Филаделфії, а винахідником є Бен Огден з Темпл Юніверзіті, що працював над автоматичним стартуванням кілька років, хоч сам заявив, що не вважає себе справжнім „винахідником".

ПЕРЕД РІШАЛЬНОЮ ВНУТРІШНЬО-ПОЛІТИЧНОЮ БОРОТЬБОЮ В ЯПОНІЇ.

Токіо, 25 січня. — Згідно зі сподіванками, в недільних генеральних виборах в Японії рішальну перемогу віднесла партія скрайньо 'правих консерватистів, здобуваючи в парляменті 263 місць на всіх 466. Стверджується, що тепер тут заповідається рішальна внутрішньо-політична боротьба між консерватистами і комуністами. Середні партії, які грали важливу ролю в першому часі окупації, практично перестали існувати як реальна сила.

ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗУ

ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ:

ГОЛОВНИЙ ПРЕДСІДНИК:
МИКОЛА МУРАШКО,
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ЗАСТУПНИК ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА:
ГРИГОРІЙ ГЕРМАН,
9 E. Jackson St., Wilkes-Barre, Pa.

ЗАСТУПНИЦЯ ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА:
МАРІЯ МАЛЕВИЧ,
230 E. Agnew Ave., Pittsburgh 10, Pa.

ГОЛОВНИЙ СЕКРЕТАР:
ДМИТРО ГАЛИЧИН.
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ГОЛОВНИЙ КАСІЄР:
РОМАН СЛОБОДЯН.
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ГОЛОВНА КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ:

ДМИТРО КАПІТУЛА,
33 S. Hancock St., McAdoo, Pa.

ВОЛОДИМИР ГІРНЯК
1 Craik Ave., Kingsway, Toronto 9, Ont., Canada

Д-р АМВРОСІЙ Т. КІБЗЕЙ,
4651 Braden Ave., Detroit 10, Mich.

ІВАН В. ІВАНЧУК
8930 Manor, Detroit 4, Mich.

СТЕПАН КУРОПАСЬ,
2930 N. Monticlaire St., Chicago, Ill.

ГОЛОВНІ РАДНІ:

ПАВЛО ДУДА
1535 Benjamin Ave., Windsor, Ont., Canada.

СТЕФАН СЛОБОДЯН,
4323 N. 16th St., Philadelphia, Pa.

ІВАН РОМАНИШИН,
15 — 38th St., Irvington, N. J.

ТАРАС ШПІКУЛА,
5466 W. Haddon Ave., Chicago, Ill.

ВОЛОДИМИР ДІДИК,
6711 Rutland Ave., Detroit, Mich.

ГЕНОВЕФА ЖЕРЕБНЯК,
1369 Brown St., Akron, O.

МИКОЛА ДАВИСКИБА,
41 Rosewood St., Mattapan, Mass

ІВАН КОКОЛЬСЬКИЙ
23 Fairlawn Ave., P. O. Box 467 Woonsocket, R. I.

ДМИТРО ШМАГАЛА,
4037 Riveredge Rd., Cleveland, Ohio

ОЛЕНА ШТОГРИН
4753 N. Hutchinson St., Phila 41, Pa.

ПЕТРО КУЧМА
95 East 7th St., New York 3, N. Y.

Головна канцелярія У. Н. Союзу знаходиться у власнім домі під числом 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Почтова адреса У. Н. Союзу:
P. O. Box 76, Jersey City 3. N. J
Telephone: BErgen 4-1016.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

НІМЦІ БУЛИ ЗАХОПИЛИ АМЕРИКАНСЬКІ ПЛЯНИ БИТВИ В НОРМАНДІЇ

Франкфурт, Німеччина, 25 січня. Головнокомандуючий американськими сухопутними силами в Европі, ген. Кларенс Гюбнер, заявив вчора, що напередодні висадки союзницьких військ в Нормандії в 1944-ому році, німці були захопили всі пляни П'ятого Армейського Корпусу. Німецький фронтовий офіцер вислав ці пляни до свого командування „звичайним шляхом", але вони дійшли до маршала фон Рундштедта аж 30 днів пізніше і тим самим були втратили свою вартість. Ген. Гюбнер виявив це, критикуючи останні американські вправи над Реном, оцінюючи їх загально як „задовольняючі".

ПОШУКУВАННЯ

МИХАЙЛА БИЛО родом з Монастериськ, шукає сестра. Хто знав що про него, або він сам, хай зголоситься до:
О. КОСІЮБА
1401 E. 11th St., Eddystone, Pa., U. S. A.

ПОШУКУЄ ПОСАДИ

ДЯКОВЧИТЕЛЬ - ДИРИГЕНТ
з добрим голосом і практикою, пошукує праці в більшій українській парафії. Зголошення слати до „Свободи".

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 24 січня 1949 року померла в 53 році життя
МАРІЯ ШАМБЕЛЬ,
членкиця Тов. Дарахівщина, від. 275 У. Н. Союзу в Джерзі Сіті.
Покійна походила зі села Слобітка, пов. Теребовля. Полишила в смутку мужа Григорія, трьох синів і одну дочку та 4 внуки.
Похорон відбудеться в четвер, 27 січня, в 9-тій годині рано з погребового заведення Івана Ковальчика, 129 Grand Street, Jersey City, там і лежить покійна, та української католицької церкви св. Петра й Павла.

ТАРЗАН, ч. 2018. Джена в засідці.

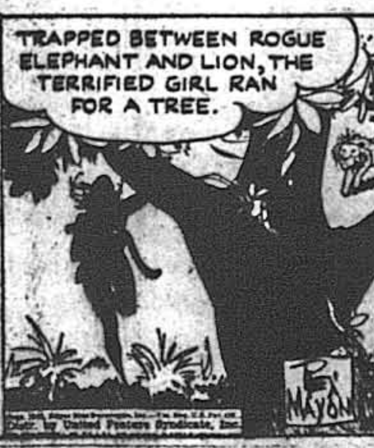
Несподівано Джена обернулася й побачила страшного звіря поза собою.

Коли вона почала бігти, Нума заревів голосно і скочив за нею.

У цім моменті Гомбу явився на стежці перед нею.

Зловлена в лапку між диким слоном і львом, переполохана жінка подалася на дерево.